

HARRESI HANDIRANTZ

JON ARRETXE

Perzebal, 49

Obra honen edozein erreproduzio modu, banaketa, komunikazio publiko edo aldaketa egiteko, nahitaezkoa da jabeen baimena, legeak aurrez ikusitako salbuespenezko kasuetan salbu. Obra honen zatiren bat fotokopiatu edo eskaneatu nahi baduzu, jo CEDROra (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47)

Liburu honek Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Sailaren diru-laguntza jaso du.

1. argitalpena: 2024ko azaroan

Liburuaren diseinua:

Erein argitaletxea

Azala eta barruko ilustrazioak:

Cristina Fernández

Maketazioa:

A. Beltza | Erein

© Jon Arretxe

© EREIN. Donostia 2024

ISBN: 978-84-1093-001-8

L. G.: D 1048-2024

EREIN Argitaletxea. Tolosa Etorbidea 107

20018 Donostia

T 943 218 300

erein@erein.eus

www.erein.eus

Inprimatzailea: Itxaropena, S. A.

Araba kalea, 45 Zarautz

T 943 835 008

itxaropena@itxaropena.net

www.itxaropena.net

HARRESI HANDIRANTZ

JON ARRETXE

Ilustrazioak: Cristina Fernández

1
AMETSA

Rama hamahiru urteko mutil bat zen. Indiatik hegoaldera, Indiako Ozeanoko Sri Lanka uhartean bizi zen gurasoekin, mendialdeko etxola apal batean. Oso txi-roak ziren. Aitak egun osoa basoan egurra batzen ematen zuen, amak jauntxo baten arroz soroetan egiten zuen lan, eta Ramak herriko gizon aberats baten ardiak zaintzen zituen. Hiruren artean ozta-ozta irabazten zuten bizimodua aurrera ateratzeko adina. Gainera, hirlaren bukaeran etxolaren alokairua ordaindu behar izaten zuten, eta estu eta larri ibiltzen ziren horretarako. Jabea errukirik gabeko gizon krudela zen eta sarritan egiten zizkien mehatxuak etxetik botatzeko, baita aita salatu eta kartzelara bidaltzeko ere.

Familia hain behartsua izanik, Ramak denbora gehiena lanean pasatu behar izaten zuen eta oso gutxitan agertzen zen herriko eskolan. Gainera, azaltzen zen bakoitzean barregarri geratzen zen ikaskideen aurrean, inoiz ez baitzuen asmatzen irakaslearen galderei erantzuten.

—Ea, Rama, zein da Indiako hiriburua? —galdetuzion maisuak behin.

—Zera... Pekin?

—Pekin? Pekin? Pekin Txinan dago! Indiako hiriburua Delhi da, astakilo hori! Eskolara sarriago etorriko bazina, ondo jakingo zenuke!

Ramarentzat leku haiek guztiak: Txina, India, Pekin, Delhi... berdinak ziren. Entzunez ezagutzen zituen, baina ez zuen ideiarik ere non zeuden. Eta berdintsu gertatzen zitzaion beste hainbat konturekin. Horren ondorioz, gainerako ikasleek iseka egiten zioten eta «tentela!» esaten zioten, edo «leloa!», «astakirtena!» eta antzeko gauzak.

Horregatik, Rama triste eta lotsatuta sentitzen zen eskolatik ateratzen zen bakoitzean. Amorru handia ematen zion bere jakituria faltak eta are gehiago amorratzen zen etxean zein diru gutxi sartzen zen ikustean, gurasoak gauero lanetik pot eginda bueltatu arren.

Zelan irten egoera hartatik? Zelan bihurtu jakintsu eta aberats, bizitzaz benetan gozatzen hasteko? Ramak sarritan izaten zituen horri buruzko ametsak, batzuetan esna, eta beste batzuetan lo. Bere burua hiriko etxe eder baten barruan imajinatzen zuen eta gurasoak oso arropa txukun eta dotorez jantzita ageri ziren bere aurrean. Baina itzartzen zenean, beti aurkitzen zuen bere burua etxola berean, gela bakarreko etxola txiki eta apal hartan.

Hala ere, gau batean, mutikoak amets berezi bat izan zuen. Agure bat ikusi zuen aurrez aurre. Bizar zurikoa zen, turbantea zeukan buru bueltan eta lanbro artean legez ageri zen. Honela hitz egin zion:

—Rama, mutil zintzo eta langilea zara, eta lagundu egin nahi dizut. Zure ezjakintasunetik eta pobreziatik

irten nahi duzu? Itzal handiko gizon aberatsa izan nahi duzu nagusitan? Horrela bada, zure herrixkaren osteko mendi puntara igo. Harrizko ate bat aurkituko duzu, ireki eta sartu. Han barruan maitagarri batzuk bizi dira. Eskatuz gero, zure helburua betetzen lagunduko dizute.

Eta hori esanda, agurearen aurpegia desegin zen lanbro artean.

Esnatzean Rama ez zen asko arduratu amets harenengatik. Izan ere, sarritan izaten zituen antzeko irudipenak eta berehala ahaztu zen bizar zuriko agurearen hitzez.

Baina hurrengo gauean ere amets berbera izan zuen. Eta hurrengoan ere bai. Ez zitzaion inoiz amets bat hiru aldiz errepikatu eta esperantza izpi bat piztu zen bere baitan. Gainera, hirugarren hartan, agurea temati agertu zen:

—Rama, ez izan sinesgogorra eta igo mendi puntara. Aukera hori ez duzu beti izango. Ilargia guztiz betetzen denean, maitagarriak beste leku batera joango dira bizi izatera, eta denbora gutxi falta da horretarako. Orduan beranduegi izango da laguntza bila joateko.

Mutikoa esnatu, etxolatik kanpora irten eta zerura begiratu zuen. Egia zen, ia ilargi betea zegoen. Amets errepikatua serioago hartu zuen orduan.

Hurrengo goizean, gurasoak egunero bezala lanera joan ziren. Ramak ardiak zaindu behar zituen, baina artaldea bakarrik utzita, mendi tontorrerantz abiatu zen. Janariz betetako poltsa bat zeraman aldean.

Arratsaldean heldu zen goraino, ordu batzuetako ibilaldiaren ondoren. Harrizko atea aurkitu eta sartu egin zen. Koba handi baten barruan zegoen eta maitagarri eder asko ikusi zituen. Haiak ez zeukaten janaririk, eta Ramak poltsan zeraman guztia eman zien. Atseginez jan zuten dena, eta gero, esker onez, zera galdetu zioten:

—Zertan lagundu ahal dizugu, mutiko?

—Txiroa eta kultura gabea naiz, eta gurasoekin batera pobrezia gorrian bizi naiz. Egoera hori guztiz aldatzea nahi nuke, baina ez dakit zer egin dezakedan.

—Edozer egiteko prest zaude hori lortzeko?

—Edozer.

—Baita etxetik alde egin eta bidaia luze bat egiteko ere?

—Egin behar dena egingo dut.

—Ederto, bada iparralderantz joan behar duzu. Txina deritzon herrialde zabal-zabal batean sartu, eta, han zaudela, Harresi Handia bilatu. Bidean amore ematen ez baduzu, harresi horretan altxor bat aurkituko duzu, jakintsu eta aberats egingo zaituena.

—Baina nik ez dakit non dagoen Txina!

—Bidean galdetu.

—Eta harresi horretara ailegatuta ere, non bilatu beharko dut altxorra? Zein tokitan egin beharko dut zuloa?

—Gaur gauean, amets egingo duzu eta puntu zehatz hori agertuko zaizu. Ondo gogoratu hara heltzen zarenerako, heltzen bazara. Eta orain alde egin behar duzu, berehala ilunduko du eta. Gaur ilbete da eta

prestakuntzak egin behar ditugu beste bizileku batera joateko.

Rama kobazulotik irten zen pixka bat nahasita, baina pozik eta esperantzatsu, eta korrika jaitsi zen etxeraino.

Eta gau hartan bertan, maitagarriek esan bezala, amets argigarria izan zuen: ardiak zaintzen zegoen bera, zelai batean etzanda. Halako batean, arrano beltz izugarri handia hurreratu zitzaion hegaz eta garrasika. Hasieran Rama beldurtu egin zen, baina berehala konturatu zen hegaztiak ez zeukala kalte egiteko asmorik. Alderantziz, lurreratu eta makurtu egin zen bere aurrean, bizkarraldea eskainiz. Rama gainean jesarri zen, lepoko lumetatik heldu zion eta arranoa hegaz igo zen zerurantz.

Bidaia bizkor eta zoragarria egin zuten denbora laburrean. Lehenengoz itsasoa zeharkatu zuten, gero hiri handien eta ibai zabalengainetik pasatu ziren. Hortik gutxira mendi zuriak ikusi zituzten, basamortu hori bat ere bai, eta, azkenean, kilometro askoan luzatzen zen lerro moduko bat jo zuten begiz. Mendi batetik bestera zihoan bihurgune mordoak eginez, izugarrizko suge bat balitz bezala. Arranoa jaisten hasi zen ziztu bizian, eta hurbilgotik ikusi zuten lerro hura. «Horrek izan behar du Harresi Handia», pentsatu zuen Ramak, haren egitura ikustean. Zati batzuetan berri itxura zeukan horma itzel hark, eta horrelako tarte bat amaitzen zen lekurantz joan zen arranoa.

Gutziz arin, joan ere.

Garrasi eginez jo zuen beherantz hegaztiak, eta Rama beldurtu egin zen. Bizkorregi zihoazen eta bertan

burua apurtu behar zuela iruditu zitzaion. Zeharo izututa, arranoaren lepoko lumei gogor oratu zien, begiak itxi zituen eta...

...Eta esnatu egin zen bat-batean. Etxolako ohean zegoen, izerditan. Gurasoak lo zeuden eta ia egunsentia zen.

Pixka bat lasaitu eta berehala ulertu zuen mezua, ametsaren zentzua. Damutu egin zen begiak hain arin ixteagatik, ezin izan baitzuen argi eta garbi ikusi altxorrek ezkutatuta egon behar zuen leku zehatza: harreri berria amaitu eta zaharra hasten zen tokia, mendialdea, arbola handi bat... Halako xehetasun batzuk bakarrik zituen gogoan. Dena dela, lehenengo pausoa, eta zailena, haraino heltzea zen. Izan ere, horretarako itsasoa, hiri handiak, ibai zabalak, mendi zuriak eta basamortua zeharkatu beharko zituen. Eta txarrena zen ez zekiela nondik hasi.

Lehenengo eta behin, gurasoak konbentzitu behar zituen alde egiten uzteko. Denbora galdu barik, egun hartako afalostean atera zuen gaia Ramak:

—Ene guraso maiteak, oso familia txiroa gara eta ezin dugu honela jarraitu. Uste dut aurkitu dudala egoera penagarri honetatik ateratzeko bidea.

—Zein da bide hori, ume? —galdetu zuen amak, harrirituta.

Eta Ramak dena kontatu zien gurasoei: ametsak, mendi puntara egindako ibilaldia, hango maitagarriekin izandako elkarrizketa...

—Seme, zentzua galdu al duzu? Zer erokeria dira horiek? —galdetu zion aitak, sinesgogor.

—Honela jarraituz gero, bai galduko dudala zentzua, aita. Ezin dugu egoera honetan luzaro iraun. Edozein egunetan etxerik gabe geratuko gara, eta zuk kartzelan amaituko duzu. Pentsa ezazu zelan geratuko ginatkeen ama eta biok zu gabe. Pobreziatik irten behar dugu eta oraintxe daukagu aukera. Utzi abiatzen, mesedez!

—Baina oraindik oso gaztea zara —esan zion amak.

—Hamahiru urte dauzkat honezkero, hortik zehar bakarrik moldatzeko nahikoa. Gainera, alde egiten badut, aho bat gutxiago izango da etxean, sabel bat gutxiago betetzeko. Eta nire bidaiatik arrakastatsu itzultzen banaiz, hirurok zoriontsu bizi izango gara betiko. Utzi saiatzen, mesedez! —erregutu zuen Ramak.

Gurasoak isilik egon ziren aldi batez, bata besteari begira, zer esan jakin barik. Azkenean, aita mintzatu zen:

—Tira, seme. Nahi duzun bezala.

—Eskerrik asko, aita! —esan zuen mutilak, pozarren—. Dena dela, arazo bat daukat.

—Zein?

—Ez dakit nondik hasi. Ez dakit zein itsaso zeharkatu behar dudan iparralderantz abiatzeko.

—Guk ezin dizugu argibide handirik eman, Rama. Ez gara inoiz eskolara joan, eta gure uharte honetatik kanpoko berririk ez dugu. Hobe duzu Lakshmana-rena-gana joatea. Hirian bizi da, Kolonbon. Oso agure zintzo eta jakintsua da, uharte honetako jakintsuena, duda barik, eta laguntzeko prest izango duzu, ziur.

Berandu zen ordurako eta lotara joan ziren etxeko hirurak. Rama oso pozik oheratu zen, hurrengo goiza lehenbailehen heltzeko irrikaz.

Eta hurrengo goiza heldu zen. Gurasoek jakiz bete zioten poltsa bat eta besarkada bana eman zioten.

—Zaindu zeure burua, ume —esan zion amak, tristuraz—. Eta ez ahaztu hemen utzi dituzula gurasoak zain, zu berriro ikusteko irrikaz.

Agur hunkigarrien ondoren, mutila uharteko herri handienerantz abiatu zen. Mendebaldeko kostaldean zegoen, bere herrixkatik urrun samar, eta egun bi behar izan zituen haraino iristeko.

Han, gurasoek aholkatu bezala, Lakshmana jakintsuaz galdetu zuen, eta herriko etxe ederrenetako batera bidali zuten.

Etxe hartan sartu, agurearen aurrera ailegatu eta harri eta zur geratu zen. Lurreko alfonbran eserita begiratzen zion gizon hura bere ametsetan hiru aldiz agertu zitzaion berbera zen, bizar zuriko eta turbanteko agurea, hain zuzen.

Zer esan ez zekiela geratu zen mutil gaztea; eta gizonak, irribarre gozoz, honela hitz egin zion:

—Sartu, Rama, sartu eta jesarri. Zure zain nengo. Ikusten dut zuzen jokatu duzula eta uste dut ez zarela damutuko. Zertan lagundu ahal dizut?

—Zera... —hasi zen esaten mutila, totelka—. Uste dut badakizula nor naizen.

—Badakit. Jarraitu, mesedez.

—Ba... maitagarriek esan zidaten «Harresi Handia» izeneko leku bateraino joan behar dudala. Ametsetan ikusi nuen, lehenengo eta behin, itsaso bat zeharkatu behar dudala, baina ez dakit zein itsaso den hori.

—Hori da arazoa? Ez kezkatu. Itsaso hori herri honen aurrean dagoena da. Ontzi batean sartu eta Indiarra joan behar duzu, Kalkuta izeneko hirira.

—Eta gero nora joko dut?

—Hantxe galdetu.

—Nori?

—Ez arduratu horregatik, beti aurkituko duzu norbait. Dena dela, argi izan behar duzu norengana jo. Jende zaharra da gehien lagundu ahal dizuna, jende zaharra baita jakintsuena nonahi. Hori bai, pazientzia izan beharko duzu haiekin.

Ramak ez zuen guztiz ondo ulertu azken berba haien zentzua, baina ez zuen ezer gehiago galdetu. Dena dela, beste kontu batekin ere ardura handia zeukan.

—Xentimorik gabe nago. Zelan sar naiteke ontzi batean diru barik?

Orduan agureak Ramaren belarri ostetik urrezko txanpon bat atera zuen, eta, mutikoari emanaz, zera esan zion:

—Honekin nahikoa duzu Kalkutaraino iristeko. Eta orain alde egin behar duzu, jende gehiago baitago zain nire aholkuak entzuteko. Ez ahaztu esan dizudana: zaharrak bilatu, pazientziaz jokatu eta ez etsi. Zortetik onena opa dizut. Ikusi arte.

Rama pozik irten zen agurearen etxetik. Portura jaitsi eta Kalkutara eraman behar zuen ontzian sartu zen. Urrezko txanponarekin bidaia bera eta jatordu guztiak zeuzkan ordainduta. Alde batetik esperantzatsu zegoen, baina beste aldetik larritasun apur bat ere

sumatzen zuen, zeren bide oso luzea geratzen zitzaion egiteko, eta ez zekien zer ustekabe aurkituko zuen handik aurrera.

Aurkibidea

1. AMETSA	9
2. ITSASO HANDIAZ BESTALDE	21
3. IBAI ZABALA	31
4. MUNDUKO ZORTZIGARREN MIRARIA	41
5. IRUDIMENA	49
6. ENTZUMENA	57
7. IKUSMENA	71
8. USAIMENA	85
9. UNE LARRIAK	99
10. MENDI ZURIAK	109
11. BASAMORTUA	119
12. AZKEN PAUSOA	127
13. ALTXORRA	137
14. ITZULERA	149